

2015 preek zondag 11 januari De doop van de Heer

Jesaja 42: 1-4

Lucas 3: 7 tm 18, 21 en 22

Heel het volk liet zich dopen door Johannes de Doper staat er. Vanwaar zijn aantrekkingskracht? Hij was wat je noemt een echte boeteprediker, die opriep tot bekering en die zijn donderpreken hield over het komende oordeel, waar het graan van het kaf zou worden gescheiden. Met zijn woorden leek hij de mensen angst aan te jagen: denk maar niet dat je het oordeel ontloopt omdat je kind bent van het uitverkoren volk. De bijl ligt ook aan de wortel van jouw boom klaar.

Addergebroed noemt hij ze, toemaar!

Vanwaar die aantrekkingskracht en overtuigingskracht van Johannes, ook op Jezus? Ook hij bevond zich onder de mensen, ook hij schaarde zich in de rij van dopelingen en liet zich door Johannes dopen. Hij hoort bij het volk, bij de mensen, is een van hen. Onopvallend, incognito, staat hij daar, niemand die hem herkent, ook Johannes niet, die zo naar hem uitzag. Mens onder de mensen is hij.

Jezus moet het fundamenteel met Johannes eens zijn geweest; anders had hij zich niet voor de doop gemeld. Hij zal zich aangesproken hebben gevoeld door de integriteit van Johannes, zijn hartstocht, zijn betrokkenheid op God. Johannes preekte een dat je daden moesten samenvallen met je woorden, dat je een moreel betrouwbaar mens moest zijn, eerlijk, moreel zuiver, een mens die weet te delen en zorg heeft voor wie tekort komt. Dat moet hij herkend en beaamd hebben.

Maar dan als hij zich laat dopen wordt alles anders, dan ondergaat hij een radicale bewustzijnsverschuiving. Met de hand van Johannes op zijn hoofd, naakt en kwetsbaar als bij zijn geboorte, gaat hij kopje onder in de Jordaan. De duistere doodsrivier, vruchtwater, sluit zich boven hem. Snakkend naar lucht komt hij weer boven. De adem schiet opnieuw in zijn longen, alsof hij opnieuw geboren wordt. De wereld openbaart zich als nieuw en stralend, het zonlicht verblindt zijn ogen. Hij gaat in gebed. En dan terwijl hij bidt wordt de hemel

geopend, daalt een duif neer, klink een stem: Jij bent mijn geliefde Zoon in jou vind ik vreugde.

Symbooltaal is het: de open hemel, de stem, de duif, symbooltaal, beeldtaal voor een diepe, omvormende innerlijk ervaring die Jezus had: Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde. Het is een ervaring van diep geliefd te zijn, aanvaard, en ervaring van onzegbare vreugde, ruimte, vrijheid. Nu, nadat hij gedoopt is met water wordt hij gedoopt met het Geest en met vuur.

Er zijn tradities die zeggen dat Jezus bij zijn doop pas de Christus werd. Dat hij toen pas Gods kracht en de geest en het bewustzijn ontving die uiteindelijk de wereld zouden veranderen. God de Vader, de Geest en de Zoon verbinden zich op dat moment van de doop en gebed in de ondeelbare drie eenheid zegt de oosters orthodoxe kerk.

Die ervaring bij de doop transformeerde Jezus in de Christus. Hij begint pas vanaf dat moment zijn werk op aarde. De Geest die dan over hem komt zal hem eerst de woestijn en vervolgens de wereld in drijven, naar de mensen toe. En zijn boodschap zal anders dan die van Johannes. Minder oordeel en meer verzoening. Geen angst, maar liefde. Niet de nadruk op schuld, maar op vergeving. Hij zal minder de nadruk leggen op moraal, op juist en integer handelen, wat een mens moet doen of laten. Natuurlijk blijft de moraal overeind, maar meer nog zal Jezus beklemtonen op dat wat verder gaat dan het leiden van een moreel goed leven: hij legt de nadruk op vertrouwen, op geloof in een God die de mensen liefheeft, op datgene waartoe wij geroepen zijn: welbeminde dochter/zoon te zijn, om te leven uit een andere Geest, de Geest van God zelf. Van die Geest is Jezus vanaf zijn doop de drager. Vanaf dat moment wordt Gods ware Gezicht geheel zichtbaar: het is vol mededogen, barmhartigheid, erbarmen, vrijheid van leven. In die Geest zal Christus leven, die Geest zal hij bij zijn sterven in Gods handen leggen en die Geest zendt hij tot op de dag van vandaag naar wie zijn leerling wil zijn en wie hem liefheeft.

Het is een paradox: Christus die mens was onder de mensen en tegelijkertijd geheel vervuld was van Gods Geest. Als mens onder de mensen deelt hij in alles wat wij mensen in ons leven ondervinden en staat hij naast ons: vreugde en verdriet, leven en dood, liefde en onverschilligheid, schoonheid en verwondering, haat en lijden. En aan de andere kant is er de lichtervering van allesomvattende liefde en vrijheid, van een werkelijkheid van een andere orde, waar een andere Geest heerst.

Wie Christus volgt, liefheeft en wil leven in zijn Geest, leeft in diezelfde paradox, in die spanning tussen de wat zich in de koninkrijken op aarde afspeelt en welke krachten en machten in het koninkrijk der hemelen heersen. We leven in de wereld, maar zijn niet van de wereld. Er is een ander koninkrijk waar ook

wij soms wat van zien, soms even, een gevoel van vrede, van gedragen worden, van fundamenteel vertrouwen, een rijk waar mensen tot hun recht komen.

Ik weet niet wat er door u heenging toen u de beelden zag van de aanslag in Parijs, van de meedogenloze moordpartij. Ik voelde naast de ontzetting, haat voor de moordenaars, kille woede, afkeer, een akelig wegglijden naar de gedachte: zijn we inderdaad niet te naïef met zijn allen wat de islam betreft. Allemaal onderbuikgevoelens, duister, zwaar, verre van christelijk zeg maar. Dat was mijn eerste instinctieve reactie. Vermoedelijk dachten en voelden velen van u ongeveer hetzelfde. Geen groter slagveld dan het slagveld van ons eigen hart, waar de beslissende keuzes bevochten worden.

Want in die geest van angst en argwaan willen we niet leven en naar die geest willen we niet handelen. Want we zijn gedoopt met een andere Geest, niet van deze wereld. Het is de Geest van Christus die bad voor zijn vijanden en zijn beulen, de Geest die verbindt en opbouwt, die weigert in haat te vervallen. Het is de geest van liefde, in de praktijk van alledag omgezet in mededogen, van compassie, van begrip, van liefde die zacht maakt wat is verhard, die samenbrengt wat uit elkaar valt.

Lijden, ziekte dood, dit alles hoort tot onze werkelijkheid en er is geen ontsnappen aan, ook Christus ontsnapte niet, hij deelde ons lot. Geweld, haat, vernietiging en onze eigen duistere hart maken daar deel van uit. Maar we hebben de vrijheid te kiezen door welke geest we ons hierin willen leiden, de geest van onze instincten of de Geest met een hoofdletter.

Door onze lutherse gemeente circuleerde een bericht. Ik citeer: 'Bij ons allemaal staat 'Parijs' op het netvlies. Deze aanslag is geen incident. De vrijheid van meningsuiting wordt bedreigd. Moskeeën – ook in Nederland- worden bedreigd. Synagogen -ook in onze stad- staan onder politiebewaking. Christenen in diverse landen in het Midden-Oosten lijden onder terreur. *'We refuse to be enemies'* (we weigeren vijanden te zijn) zo luidt het motto van de Palestijnse Lutherse boer Daoud Nassar, van onze partnerorganisatie Tent of Nations bij Bethlehem, waar op een vreedzame wijze aan het rechtzetten van onrecht wordt gewerkt. Zo willen ook wij met de gebeurtenissen in Parijs' omgaan.

We roepen elkaar op om het goede te bewaren. Om op te komen voor een vrije en open samenleving. En om ons –Joden, Christenen, Moslims en alle andere mensen van goede wil- niet uit elkaar te laten drijven en niet tot elkaars vijanden te laten maken. Maar om elkaar vast te houden in het onverzettelijk werken aan liefde, vrede, rechtvaardigheid en barmhartigheid.

Gemeente, deze geest van liefde en recht hebben we niet zomaar van onszelf. Jezus ervoer de overweldigende liefde en kracht van God toen hij in gebed was. Gods Geest komt in biddende harten van hen die zich in hun naaktheid, hun schaduwkanten, hun kwetsbaarheid en onmacht openstellen voor Hem die groter is dan ons eigen hart. Zo worden we een mens op aarde, verbonden met de hemel.

Een mens te zijn op aarde is deze wereldtijd,
is komen uit het water
en staan in de woestijn,
een levende, een dode,
een mens in wind en vuur.

Een mens te zijn op aarde
in deze wereldtijd,
dat is de Geest aanvaarden
die naar het leven leidt.

Amen